

Svar till Sjöo:

Den lärorika utlandsupplåningen

Huvudpoängen i min underledare i *Ekonomisk Debatt* 6/79 om utlandsupplåningen var att Sverige skall acceptera en utlandsupplåning som ett led i en global politik att upprätthålla ett relativt högt kapacitetsutnyttjande. Om industriländerna försöker eliminera underskotten gentemot OPEC-länderna genom en kraftig åtstramningspolitik, kan detta lätt utlösa en omfattande depression i världsekonomin. Jag påpekade också att formerna för utlandsupplåningen är värda en diskussion: Vem skall ta upp lånen, hur stor skall vår upplåning vara, etc?

Eje Sjöo ifrågasätter inte att Sverige skall ha en utlandsupplåning – såvitt jag kan se. Han anser däremot att det är olämpligt att kommunerna och landstingen själva skall låna i utlandet. Staten borde istället svara för all utlandsupplåning hävdar han med argumentet att kursförlusterna vid amortering för kommunerna kan bli betydande och tar Norrköpings erfarenhet som ett exempel. Den här ståndpunkten tycks vara snavt kommunalekonomiskt motiverad: Norrköpings kommuns skattebetalare skall inte ensamma stå för eventuella förluster på Norrköpings lån utan här skall alla svenska skattebetalare få vara med och bidra.

Vilka aspekter kan man då lägga på det här problemet? Jag skall mycket kortfattat ta upp några. Det är troligt att den svenska staten kan få en lagre räntesats när den lånar i utlandet än till exempel kommunerna – vilket i sig är ett argument för statlig upplåning. Det är dock inte säkert att staten kan låna särskilt billigare än kommunerna. Dessa kan vända sig till bankerna eller gå samman i konsortier eller få staten att stå som garant för lånen, vilket bör minska eventu-

ella räntedifferenser.

Jag ser också vissa fördelar med att kommunerna själva tvingas ut på den internationella kapitalmarknaden – i alla fall de kommuner som inte kan sköta sina affärer på ett annat sätt. För det första, kommunal utlandsupplåning fyller troligen en viktig pedagogisk uppgift – den ger kommunens ledning och medlemmar information om centrala samhällsekonomiska förhållanden. En sådan medvetenhet på kommunal gränsnivå bör skapa förståelse och underlätta för en rationell ekonomisk politik. Hotet för en kommun att tvingas till en direkt utlandsupplåning bör i sig också verka mer dämpande på den kommunala expansionen än den subventionerade upplåning som kommunerna i vanliga fall får på den svenska kreditmarknaden.

För det andra, om staten svarar för kommunernas utlandsupplåning så innebär detta att eventuella kursförluster drabbar samtliga skattebetalare. Rättviseskal talar snarare för att dessa kursförluster, och varför inte kursvinster, tas av just de kommuninvånare som valt en kommunal ledning som lånat i utlandet.

En förutsättning för en kommunal upplåning bör dock vara att kommunerna tillåts fritt få välja lånevaluta och låntagarvillkor, vilket inte var fallet för Norrköpings kommun 1975 och 1976. Då styrde riksbanken med sedvanlig regleringsiver Norrköpings utlandsupplåning – vilket tydligen fick ett olyckligt finansiellt resultat för Norrköping. Detta resultat utgör ytterligare ett argument för att staten inte ensam skall styra och svara för utlandsupplåningen utan överlåta till kommunerna att själva avgöra var och hur lånen skall tas.

Lars Jonung